

András nap

A görög Szent András apostol nevéhez fűződő ünnep a XVIII. századig egyházi böjti nap volt. András apostol átlósan ácsolt keresztben halt mártírhalt az I. században, innen ered az „Andráskereszt” elnevezés. Számos népszokás fűződik eme naphoz, ezek közül legismertebbek a férj- és feleségjósások, melyeknek manapság már csak játékos színezete van. A lányok gombócba gyúrták 9 férfi nevét és amelyik leggyorsabban jött a főzővíz felszínére, a jóslás szerint az lett a férjük. Szintén a lányok kanálban ólmot olvasztottak, kulcslyukán át belesurgatták hideg vízbe, s az így megdermedő alakzatból következtettek a jövőbelijük foglalkozására. A legények női blúzt gyúrtek párnájuk alá és megálmodták leendő feleségüket. András napkor kezdődtek a disznóvágások is. András naphoz legközelebbi vasárnapon tartották az Advent első vasárnapját.

Advent

A karácsonyt megelőző negyedik vasárnapal kezdődik a karácsonyvárás, az adventi időszak, mely egyben az egyházi év kezdete. Számptalan egyházi és népi eredetű hagyományt ismerünk ebben az időszakban. Legismertebb a -német eredetű- adventi koszorúkészítés, melynek hagyományos színei: három lila (hit, remény, szeretet) és egy rózsaszín (öröm) gyertya. Ez utóbbit a harmadik vasárnapon szokás meggyújtani. Az adventi naptárat főleg a gyerekek örömeére készítünk, ezzel tesszük megfoghatóvá számukra az ünnepvárást: december elejétől karácsonyig naponta, összesen 24 apró ajándékot kapnak, leginkább csokit, vagy más édességet. Advent idején tartják a betlehemezéseket, manapság már csak hagyományörzés a jelentősége: a gyerekek eljátsszák a betlehemi jeleneteket, a pásztorok és a három királyok (vagy napkeleti bölcsek) elhozzák jókívánásaikat és ajándékaikat az újszülött Jézusnak.

Szent Miklós nap (dec. 6.): Szent Miklós a gyerekek és diákok védőszentje. A legenda szerint Szent Miklós püspök egy szegény ember három lányának egy-egy zsákocskát aranypénzre adományozott, hogy azok férjhez tudjanak menni. Két zsákocskát az ablakba tett, de a harmadik napon az ablak zárva volt, így a kéményen ejtette be a házba az aranyat. Innen ered az ablakba helyezett csizma hagyománya és a kéményen leereszkedő mikulás hagyománya is. A Téliapó

elnevezés a szovjet-országi kultúrkör „Fagyapó” figurájának tükörfordítása, mely a vallásellenes kommunista időszakban terjedt el itthon az 1950-es évektől.

Luca nap (dec. 13.): Legismertebb hagyomány a „Luca széke” melynek készítése Luca napkor kezdődött. 13-féle fából készült, minden nap egy műveletet kellett elvégezni és karácsonyig elkészíteni, „lassan készült, mint a Luca széke”. Éjféle misén ráállva meglátták ki a boszorkány. Luca napján tilos volt seperni (mert elviszik a boszorkányok) de tilos volt fonni, sütni, mosni is, s nem volt ajánlatos kölcsönadni sem. Szintén hagyomány volt a Luca-búza keltetése: búzaszemeket áztattak be, melyek karácsony tájára zöldültek ki. Luca napi kutyolás: fiúk, legények jártak házról házra jókívánásokat hozva, hogy a tyúkok jó sok tojást tojjanak és bő termést hozzon az év.

Tamás nap (dec. 21.): A csillagászati tél kezdete. Ez a téli napforduló, az északi féltekén a legrövidebb nappal és a leghosszabb éjszaka. Tamás napján szentelték a karácsonyi ételleket.

